

**Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича**  
**Факультет історії, політології та міжнародних відносин**  
**Кафедра історії України**

**СИЛАБУС**  
**навчальної дисципліни**  
**«Актуальні питання історії та культури України»**  
**обов'язкова**

|                                      |                                                                                                                                                                  |
|--------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Освітньо-професійна програма:</b> | <b>Фінанси, банківська справа та страхування</b>                                                                                                                 |
| <b>Спеціальність:</b>                | <b>072 Фінанси, банківська справа та страхування</b>                                                                                                             |
| <b>Галузь знань:</b>                 | <b>07 «Управління та адміністрування»</b>                                                                                                                        |
| <b>Рівень вищої освіти:</b>          | <b>перший (бакалаврський)</b>                                                                                                                                    |
| <b>Факультет:</b>                    | <b>економічний</b>                                                                                                                                               |
| <b>Мова навчання:</b>                | <b>українська</b>                                                                                                                                                |
| <b>Розробник:</b>                    | <b>Христан Н.М., асистент кафедри історії України, к.і.н.</b>                                                                                                    |
| <b>Профайл викладача:</b>            | <b><a href="http://www.histukr.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel">http://www.histukr.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel</a></b>                   |
| <b>Контактний тел.:</b>              | <b>+380954364044</b>                                                                                                                                             |
| <b>E-mail:</b>                       | <b><a href="mailto:n.khrystan@chnu.edu.ua">n.khrystan@chnu.edu.ua</a></b>                                                                                        |
| <b>Сторінка курсу в Moodle:</b>      | <b><a href="https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2497">https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2497</a></b>                                       |
| <b>Консультації:</b>                 | <b>Очні консультації: середа та п'ятниця з 14.00 до 15.30</b><br><b>Онлайн консультації:</b><br><b>Viber/Telegram (+380954364044) у робочі дні з 10 по 16:00</b> |

**1. Анотація навчальної дисципліни.** Курс «Актуальні питання історії та культури України» зосереджує увагу здобувача на особливостях проявів минулого в культурному просторі України. У своїй основі сприятиме отриманню майбутніми фахівцями-фінансистами системи історичних знань, умінь і навичок, здатність до творчого мислення, судження, усвідомлення загальнолюдських цінностей у світлі історичних подій. Навчить здобувача рухатись у просторі ідей, фактів, відрізнити міф, кліше від історичного факту, віднайти істину. Допоможе виробити цілісний погляд на світ і сприятиме формуванню свідомого громадянського суспільства в умовах розбудови незалежної України.

**2. Метою вивчення курсу** для здобувачів освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування» є систематизація знань здобувачів з історії та культури України, аналіз історико-культурологічних фактів, надбань, умінь робити висновки, які допоможуть орієнтуватися в сучасному житті країни; закласти основи політичної культури здобувачів; допомогти здобувачам засвоїти прийоми роботи з науковою літературою суспільно-політичного та культурологічного спрямування; розгляд проблем розвитку української культури від первісного ладу до наших днів, зосередження основної уваги на найвидатніших досягненнях культури на кожному її етапі розвитку, розгляд взаємозв'язків української культури зі світовою, етапних досягнень українського народу в галузі культури упродовж тривалої боротьби за національну незалежність і власну державність.

Через ознайомлення здобувачів з історією та культурою українського народу у боротьбі за власне існування, національну державність прищепити почуття гордості за свій народ і відповідальність за майбутнє України.

**3. Пререквізити.** Теоретичною і методичною базою вивчення дисципліни є шкільний курс «Історія України».

**4. Результати навчання.** Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування») вивчення дисципліни «Актуальні питання історії та культури України» сприяє формуванню наступних компетентностей і програмних результатів навчання:

***Загальні та фахові компетентності:***

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

***Програмні результати навчання***

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

ПР22. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПР23. Визначати досягнення та ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

**5. Опис освітньої дисципліни.**

**5.1. Загальна інформація.**

| Форма навчання | Рік підготовки | Семестр | Кількість |       |                   | Кількість годин |           |             |             |                   |                        | Вид підсумкового контролю |
|----------------|----------------|---------|-----------|-------|-------------------|-----------------|-----------|-------------|-------------|-------------------|------------------------|---------------------------|
|                |                |         | кредитів  | годин | змістових модулів | лекції          | практичні | семінарські | лабораторні | самостійна робота | індивідуальні завдання |                           |
| Денна          | 1              | 1       | 4         | 120   | 2                 | 30              |           | 30          |             | 60                |                        | екзамен                   |
| Заочна         | 1              | 1       | 4         | 120   | 2                 | 6               |           | 4           |             | 110               |                        | екзамен                   |

## 5.2. Дидактична карта освітньої дисципліни.

| Назви змістових модулів і тем                                                                                                                                                                                                                                                | Кількість годин                                                                                                             |              |   |     |     |      |              |              |   |     |     |      |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|---|-----|-----|------|--------------|--------------|---|-----|-----|------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                              | денна форма                                                                                                                 |              |   |     |     |      | заочна форма |              |   |     |     |      |
|                                                                                                                                                                                                                                                                              | усього                                                                                                                      | у тому числі |   |     |     |      | усього       | у тому числі |   |     |     |      |
|                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                             | л            | с | лаб | інд | с.р. |              | л            | с | лаб | інд | с.р. |
| Теми лекційних занять                                                                                                                                                                                                                                                        | Змістовий модуль 1. Культурний простір українського минулого у середньовічню та ранньомодерну епохи (IX – кінець XVIII ст.) |              |   |     |     |      |              |              |   |     |     |      |
| Тема 1. Русь у культурному просторі українського минулого<br>Мета: Розкрити процес становлення державності Русі – від варягів до християн. Простежити культурні впливи сусідів на Київську державу.                                                                          | 8                                                                                                                           | 2            | 2 |     |     | 4    | 8            | 1            | 1 |     |     | 6    |
| Тема 2. Королівство Русі – феномен української державності. Культурно-цивілізаційні виклики XIII ст.<br>Мета: Розглянути феномен Королівства Русі та правління князя й короля Данила Романовича. Проаналізувати особливості цивілізаційного вибору – «між Сходом і Заходом». | 8                                                                                                                           | 2            | 2 |     |     | 4    | 8            |              |   |     |     | 8    |
| Тема 3. На перехресті нових світів: Русь у складі ВКЛ та Королівства Польського (кінець XIV – перша половина XVII ст.)<br>Мета:Простежити процес культурної й політичної інтеграції українських земель до складу польської та литовської держав.                             | 8                                                                                                                           | 2            | 2 |     |     | 4    | 8            |              |   |     |     | 8    |
| Тема 4. Генеза та перші сто років феномену козащини (кінець XIV –                                                                                                                                                                                                            | 8                                                                                                                           | 2            | 2 |     |     | 4    | 8            |              |   |     |     | 8    |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                               |    |    |  |  |    |    |   |   |  |  |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|----|--|--|----|----|---|---|--|--|----|
| перша половина XVII ст.)<br>Мета: Виявити «каталізатори» формування феномену української козаччини.                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                               |    |    |  |  |    |    |   |   |  |  |    |
| <b>Тема 5.</b><br><b>«Хмельниччина»:</b><br><b>козацька революція середини XVII ст. і відродження державності</b><br>Мета: Розглянути причини, передумови хід та наслідки національно-визвольних та військово-конфронтаційних процесів періоду «Хмельниччини».                                           | 8                                                                                                             | 2  | 2  |  |  | 4  | 8  | 1 | 1 |  |  | 6  |
| <b>Тема 6. Шлях до «Руїни»:</b><br><b>Українські землі у другій половині XVII ст.</b><br><b>Українське культурне життя «козацької епохи».</b><br>Мета: Простежити особливості міжнародного та внутрішньо-політичного становища Гетьманщини та з'ясувати причини поступової втрати козацької державності. | 8                                                                                                             | 2  | 2  |  |  | 4  | 8  |   |   |  |  | 8  |
| <b>Тема 7. Згасання козацьких автономій у XVIII ст. Ліквідація Запорозької Січі</b><br>Мета: Виявити причини ліквідації та занепаду козацьких державних формвань та з'ясувати роль феномену козаччини у формуванні української національної ідентичності.                                                | 8                                                                                                             | 2  | 2  |  |  | 4  | 8  | 1 |   |  |  | 7  |
| <b>Разом за ЗМ 1</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 56                                                                                                            | 14 | 14 |  |  | 28 | 56 | 3 | 2 |  |  | 51 |
| <b>Теми лекційних занять</b>                                                                                                                                                                                                                                                                             | <b>Змістовий модуль 2. Формування української модерної ідентичності у боротьбі за відновлення державності</b> |    |    |  |  |    |    |   |   |  |  |    |
| <b>Тема 1. «Два світи»:</b><br><b>Входження українських земель до складу Російської та Австрійської імперії в XIX ст.</b><br>Мета: Розкрити особливості культурної й політичної інтеграції українських земель до складу двох імперій. Виявити риси колоніалізму означеного періоду.                      | 8                                                                                                             | 2  | 2  |  |  | 4  | 8  |   |   |  |  | 8  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                            |   |   |   |  |  |   |   |   |   |  |  |   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|---|--|--|---|---|---|---|--|--|---|
| <b>Тема 2. «Із селян у націю»: формування модерної української ідентичності уХІХ ст. Культурний вимір українського відродження</b><br>Мета: Простежити зародження української політичної нації.                                                                            | 8 | 2 | 2 |  |  | 4 | 8 | 1 |   |  |  | 7 |
| <b>Тема 3. Національна революція в Україні. Відродження державності українського народу (1917 – 1921 рр.)</b><br>Мета:Розкрити особливості боротьби українців у час революційних подій 1917-1921 р. й дати оцінку визвольних змагань як основи до відновлення державності. | 8 | 2 | 2 |  |  | 4 | 8 | 1 | 1 |  |  | 6 |
| <b>Тема 4. «Сталінові українці»: голодомор як форма зброї у Радянському Союзі</b><br>Мета: Простежити зародження й апогей сталінського терору до українського народу.                                                                                                      | 8 | 2 | 2 |  |  | 4 | 8 |   |   |  |  | 8 |
| <b>Тема 5. Між двома проваллями: Україна в роки Другої світової війни</b><br>Мета: Проаналізувати героїчну боротьбу українського народу проти тоталітарних режимів Адольфа Гітлера та Йосифа Сталіна.                                                                      | 8 | 2 | 2 |  |  | 4 | 8 |   | 1 |  |  | 7 |
| <b>Тема 6. Соціально-економічний та культурно-просторовий розвиток України у 50-80-х рр. ХХ ст.</b><br>Мета:Розкрити культурний та соціально-екномічний простір українського минулого у період «Холодної війни».                                                           | 8 | 2 | 2 |  |  | 4 | 8 |   |   |  |  | 8 |
| <b>Тема 7. Україна в умовах відродження державності та незалежності.</b><br>Мета:Проаналізувати шлях й особливості боротьби за відновлення української                                                                                                                     | 8 | 2 | 2 |  |  | 4 | 8 |   |   |  |  | 8 |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                       |            |           |           |  |  |           |            |          |          |  |  |            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|-----------|-----------|--|--|-----------|------------|----------|----------|--|--|------------|
| державності наприкінці 80 рр. XX ст. та процес становлення України як незалежної держави у європейському культурно-цивілізаційному просторі.                                                                                                                                          |            |           |           |  |  |           |            |          |          |  |  |            |
| <b>Тема 8. Російсько-український антагонізм у часі довгої тривалості.</b><br>Мета: Аналіз та оцінка російсько-українських відносин у контексті наростаючих імперіалістичних настроїв путінського режиму. Виявлення ключових рис та механізмів протистояння концепції «руського міра». | 8          | 2         | 2         |  |  | 4         | 8          | 1        |          |  |  | 7          |
| <b>Разом за ЗМ 2</b>                                                                                                                                                                                                                                                                  | 64         | 16        | 16        |  |  | 32        | 64         | 3        | 2        |  |  | 59         |
| <b>Усього годин</b>                                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>120</b> | <b>30</b> | <b>30</b> |  |  | <b>60</b> | <b>120</b> | <b>6</b> | <b>4</b> |  |  | <b>110</b> |

### 5.3. Зміст завдань для самостійної роботи.

Пошукові, дослідницькі й аналітичні роботи:

| № п/п        | Назва теми                                                                                                         | Кількість годин |                |
|--------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|----------------|
|              |                                                                                                                    | денна<br>ф.н.   | заочна<br>ф.н. |
| 1            | Пошукова інформаційна робота на тему: «Еволюція князівської влади на Русі: від «кагана» (князя) до «гех» (короля)» | 4               | 6              |
| 2            | Пошукова робота: «Простір та форми культурного життя давньоруського суспільства»                                   | 4               | 8              |
| 3            | Аналітична робота: «Військо її королівської милості Запорозьке у Речі Посполитій»                                  | 4               | 8              |
| 4            | Пошукова робота: «Опозиція до влади Богдана Хмельницького»                                                         | 4               | 6              |
| 5            | Аналітична робота: «Боротьба за владу в Гетьманщині після смерті Богдана Хмельницького»                            | 4               | 8              |
| 6            | Аналітична робота: «Створена загравами війни: Культурне життя й особливості козацького барокко»                    | 4               | 8              |
| 7            | Аналітична робота: «Іван Мазепа та Петро Романов – характер взаємин».                                              | 4               | 6              |
| 8            | Дослідницька робота: «Українське національне відродження XIX ст.: етапи, прояви і наслідки»                        | 4               | 8              |
| 9            | Дослідницька робота: «Битва під Крутами: міф та реальність».                                                       | 4               | 8              |
| 10           | Дослідницька робота: «1939 рік – «Возз'єднання» українських земель чи приєднання нових територій до складу СРСР»   | 4               | 6              |
| 11           | Пошукова робота: «Радянізація крізь призму людської долі» (на прикладі окремих людей)                              | 4               | 8              |
| 12           | Аналітична робота: «Російсько-український антагонізм: ідея неприйнятності «руського міра».                         | 4               | 6              |
| 13           | Дослідницька робота «Український культурний простір сучасності: форми, види, впливи»                               | 4               | 8              |
| 14           | Аналітична робота «Формування української національної ідентичності»                                               | 4               | 8              |
| 15           | Дослідницька робота: «Перший король Русі – Данило Романович»                                                       | 4               | 8              |
| Всього годин |                                                                                                                    | 60              | 110            |

## **6. Методи навчання, форми та методи оцінювання**

### **Методи навчання:**

- проблемні й оглядові лекції,
- інтерактивні заняття (заняття дискусійна група, заняття з навчанням одних здобувачів іншими),
- інтегровані заняття,
- проблемні заняття,
- відеозаняття,
- прес-конференції.

Переважає надається продуктивним методам: проблемний виклад, частково-пошукові та дослідницькі методи, презентації, кейс-стаді, тренінги, бесіди й дискусії, робота в інтернет-класі: електронні лекції, дистанційні консультації та ін., спрямовані на активізацію і стимулювання освітньо-пізнавальної діяльності здобувачів.

Використовується проблемно-орієнтований, діяльнісний, комунікативний, професійно-орієнтований, міждисциплінарний підходи до навчання.

Навчання здійснюється під час лекційних занять, а також самостійної позааудиторної роботи.

### **Форми та методи оцінювання:**

Основною **формою контролю** є письмовий контроль. Вказана форма використовується для підсумкового модульного контролю, або з метою отримання додаткових балів. До письмового контролю належать: тестування, есе, реферат, індивідуальні дослідницькі роботи.

### **Засоби оцінювання:**

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.);
- реферати;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань і досліджень;
- підсумковий контроль – екзамен.

### **Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни**

**Політика дисципліни.** Політика освітньої дисципліни зумовлена системою вимог, які визначаються та регулюються відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту, нормами законодавства України щодо академічної доброчесності та Статуту, положень Університету та інших нормативних документів, які регламентують організацію освітнього процесу при вивченні дисципліни, а також системою вимог для даної дисципліни.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки визначається за допомогою якісних критеріїв і трансформується в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали).

Оцінювання рівня та якості знань здобувачів здійснюється з урахуванням індивідуальних особливостей студентів і передбачає диференційований підхід в його організації. Оцінюватися може виконання здобувачами відповідних навчальних завдань, під час роботи над якими вони демонструють власне логічно побудоване історичне мислення; розгорнуті й стислі, але конкретні усні відповіді, письмові роботи, доповіді, реферати, виступи у дискусіях тощо.

**Оцінка «відмінно» (А)** виставляється здобувачам, які набрали загальну суму балів 90-100 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- ґрунтовно засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу, вміють її використовувати для аргументації тих чи інших положень при розкритті змісту відповідної проблеми;

- вільно оперують фактологічною джерельною базою, хронологією, оволоділи відповідною науковою термінологією, що передбачена при засвоєнні даного курсу;
- регулярно, кваліфіковано з використанням матеріалів додаткової літератури виступали на практичних заняттях;

Оцінка «дуже добре» (В) виставляється здобувачам, які набрали загальну суму балів 80-89 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- виявили обізнаність і частково засвоїли матеріал, який дає можливість розуміти процеси розвитку новітніх технологій;
- продемонструвавши знання фактичного матеріалу, орієнтуються в історичних датах, частково володіють відповідною науковою термінологією;

Оцінка «добре» (С) виставляється здобувачам, які набрали загальну суму балів 70-79 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- виявили обізнаність і частково засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу;
- в основному засвоїли матеріал, який дає можливість розуміти процеси розвитку та застосування новітніх технологій;
- продемонструвавши знання фактичного матеріалу, орієнтуються в історичних датах, частково володіють відповідною науковою термінологією;

Оцінка «задовільно» (D) виставляється здобувачам, які набрали загальну суму балів 60-69 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- не повністю опанували матеріал, передбачений програмою курсу, мають досить поверхневі знання щодо проблем, які вивчалися;
- показали фрагментарну обізнаність щодо змісту питань, що розглядалися під час лекцій і на семінарських заняттях;
- обмежилися опосередкованим вивченням історичних джерел і мінімальним опрацюванням рекомендованої літератури;
- пасивно поводити себе на семінарських заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи.

Оцінка «достатньо» (Е) виставляється здобувачам, які набрали загальну суму балів 50-59 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- показали фрагментарну обізнаність щодо змісту питань, що розглядалися під час лекцій та на семінарських заняттях;
- обмежилися опосередкованим вивченням історичних джерел і мінімальним опрацюванням рекомендованої літератури;
- пасивно поводити себе на семінарських заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи.

Оцінка «незадовільно» (FХ) з можливістю повторного складання виставляється здобувачам, які набрали загальну суму балів 35-49 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- не відвідували частину лекційних і семінарських занять, не виявили бажання до самостійної роботи,
- не опрацювали рекомендованої літератури, у зв'язку з чим не орієнтуються в історичних процесах.

Оцінка «незадовільно» (F) р з обов'язковим повторним курсом виставляється здобувачам, які набрали загальну суму балів 1-34 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- не відвідували лекційних і семінарських занять,
- пасивно поводити себе на семінарських заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи,
- не опрацювали рекомендованої літератури, у зв'язку з чим не орієнтуються в історичних процесах,
- не бажали відповідати на поставленні питання під час проведення семінарських занять, фактично не засвоїли програму курсу.



### Шкала оцінювання: національна та ECTS

| Оцінка за національною шкалою | Оцінка за шкалою ECTS |                                                  |
|-------------------------------|-----------------------|--------------------------------------------------|
|                               | оцінка (бали)         | пояснення за розширеною шкалою                   |
| відмінно                      | A (90 – 100)          | відмінно                                         |
| добре                         | B (80-89)             | дуже добре                                       |
|                               | C (70-79)             | добре                                            |
| задовільно                    | D (60-69)             | задовільно                                       |
|                               | E (50-59)             | достатньо                                        |
| незадовільно                  | FX (35-49)            | незадовільно (з можливістю повторного складання) |
|                               | F (1-34)              | незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)   |

### Розподіл балів, які отримують здобувачі.

| Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота) |    |    |    |    |    |    |                      |    |     |     |     |     |     |     | Кількість балів (екзамен) | Сумарна к-ть балів |
|-----------------------------------------------------|----|----|----|----|----|----|----------------------|----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|---------------------------|--------------------|
| Змістовий модуль №1                                 |    |    |    |    |    |    | Змістовий модуль № 2 |    |     |     |     |     |     |     |                           |                    |
| T1                                                  | T2 | T3 | T4 | T5 | T6 | T7 | T8                   | T9 | T10 | T11 | T12 | T13 | T14 | T15 | 40                        | 100                |
| 4                                                   | 4  | 4  | 4  | 4  | 4  | 4  | 4                    | 4  | 4   | 4   | 4   | 4   | 4   | 4   |                           |                    |

### 7. Рекомендована література - основна.

1. Альфредас Бумблаускас, Генуте Кіркенє, Борис Черкас, Дмитро Ващук, Лорета Скурвідайте. Епоха Вітовта в історії України: 1387-1430. К.: Видавництво "Балтія-Друк", 2020. 208 с.
2. Беркгоф К. Жнива розпачу: Життя і смерть в Україні під нацистською владою. Критика, 2011.
3. Бовгиря А. "Слово і діло". Політичні злочини та політичний розшук в Гетьманщині XVIII ст. Вид 2-е. К.: ТОВ "Видавництво "Кліо"". 2022. 256 с.
4. Бойко О.Д. Історія України. К.: Вид. центр "Академія", 2002. 565 с.
5. Борисенко В. Курс української історії: 3 найдавніших часів до XX століття. К.: Либідь, 1996. 616 с.
6. Брайчевський М. Конспект історії України. К.: Знання, 1993. 208 с.
7. Василь Марочко, Ольга Мовчан. 1932-1933. Хроніка Голодомору в Україні. К.: Кліо, 2020. 296 с.
8. Ващук, Лорета Скурвідайте. Епоха Вітовта в історії України: 1387-1430. К.: Видавництво "Балтія-Друк", 2020. 208 с.
9. Верстюк В.Ф., Гарань О.В., Гурій О.І. та ін. Історія України. -К.: Альтернативи, 1997. 424 с.
10. Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. К.: Наук. думка, 1995. 687 с.
11. Видатні постаті в історії України IX-XIX ст. Короткі біографічні нариси. Історичні та художні портрети: Довід. вид. / Кер. авт. кол. В.І.Гусєв. К.: Вища шк., 2002. 359 с.
12. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX-XX століття. К.: Генеза, 1996. 360 с.
13. Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. К.: Портал, 2021. 432 с.
14. Грицак Я. Страсті за націоналізмом. Стара історія на новий лад. К.: Критика, 2011.
15. Грушевський М. Ілюстрована історія України. Репринтне відтворення видання 1913 року. К.: "Золоті ворота" ДТК УРСР "Радуга", 1990. 524 с.
16. Грушевський М. Історія України-Руси: У 11 т., 12 кн. / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С.Грушевського та ін. К.: Наук. думка, 1991 – 2000. (Пам'ятки історичної думки України).
17. Гунчак Т. Україна: перша половина XX століття: Нариси політичної історії. К.: Либідь, 1993. 288 с.
18. Дашкевич Я. Україна і Схід. Львів: Інститут археографії та джерелознавства, 2016.

19. Довідник з Історії України (А – Я) / За заг. ред. І.Підкови, Р.Шуста. К.: Генеза, 2001. 1136 с.
20. Дорошенко Д. Нарис історії України. К.: Світ, 1991. 576 с.
21. Економічна історія України : Історико-економічне дослідження: в 2 т. / [ред. рада: В. М. Литвин (голова), Г. В. Боряк, В. М. Геєць та ін.; відп. ред. В. А. Смолій; авт. кол.: Т. А. Балабушевич, В. Д. Баран, В. К. Баран та ін.]. НАН України. Інститут історії України. К.: Ніка-Центр, 2011. Т. 2. 608 с.
22. Єсельчик С. Історія України: Народження модерної нації. К.: Лаурис, 2012.
23. Єфименко О. Історія України та її народу. К.: Освіта, 1992. 424.
24. Жуковський А., Субтельний О. Нарис історії України. Львів: Вид-во НТШ у Львові, 1991. 230 с.
25. Зінченко О. Година папуги. Українські сторінки Катині. К.: Дух і літера, 2011.
26. Історія України / Кер. авт. кол. Ю.Зайцев. Львів: Світ, 1996. 488 с.
27. Історія України в особах. XIX – XX ст. / Кер. авт. кол. І. Войцехівська. К.: Україна, 1995. 479 с.
28. Історія України: Навчально-методичний посібник для семінарських занять / За ред. В.М. Литвина. К.: Знання-Прес, 2006. 460 с. (Вища освіта XXI століття).
29. Історія України: нове бачення: У 2 т. К.: Україна, 1995. Т.1. 450 с.; 1996. Т.2. 494 с.
30. Історія української культури / За заг. ред. І. Крип'якевича. К.: Либідь, 1994. 656 с.
31. Костомаров М. Історія України в життєписах найвизначніших її діячів. Львів, 1918. (репринтне видання).
32. Котляр М., Кульчицький С. Шляхами віків: Довідник з історії України. К.: Україна, 1993. 380 с.
33. Крип'якевич І. Історія України. Львів: Світ, 1990. 520 с. (Пам'ятки історичної думки України).
34. Куромія Х. Зрозуміти Донбас. К.: Дух і літера, 2015.
35. Кухта Б. З історії української політичної думки: [Текст лекцій.: Навчальний посібник]. К.: Генеза, 1994. 368 с.
36. Лановик Б., Лазарович А. Історія України. К.: Знання-Прес, 2006. 598 с.
37. Литвин В. Історія України. К.: Наук. думка, 2006. 728 с.
38. Литвин В.М., Мордвінцев В.М., Слюсаренко А.Г. Історія України. К.: Знання-Прес, 2002. 669 с.
39. Магочій Павло Роберт. Історія України / Переклад з англ. К.: Критика, 2007. - 639 с.
40. Малик Я., Вол Б., Чуприна В. Історія української державності. Львів: Світ, 1995. 248 с.
41. Мартин Т. Імперія національного вирівнювання. Нації та націоналізм у Радянському союзі (1923-1939 роки). К.: Критика, 2013.
42. Мицик Ю.А., Бажан О.Г., Власов В.С. Історія України. К.: Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2005. 576 с.
43. Мотика Г. Від Волинської різанини до операції «Вісла». Польсько-український конфлікт 1943-1947 рр. К.: Дух і літера, 2013.
44. Нагаєвський І. Історія української держави двадцятого століття. К., 1993.
45. Новітня історія України (1900-2000) / А.Г. Слюсаренко, В.І. Гусєв, В.М. Литвин. К.: Вища шк., 2000. 719 с.
46. Петровський В.В., Радченко Л.О., Семененко В.І. Історія України: Неупереджений погляд: Факти. Міфи. Коментарі. Харків: ВД "ШКОЛА", 2007. 592 с.
47. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2016.
48. Плохій С. Великий переділ: Незвичайна історія Михайла Грушевського. К.: Критика, 2011.
49. Плохій С. Козацький міф. Історія та націєтворення в епоху імперій – К.: Лаурис, 2013.
50. Плохій С. Походження слов'янських націй. Домодерні ідентичності в Україні, Росії та Білорусі. К.: Критика, 2015.
51. Політична історія України. XX століття: У 6 т. / За ред. І.Ф. Кураса. - К.: Генеза, 2002 - 2003.- Т. 6. 696 с.

52. Полонська-Василенко Н. Історія України: Репринтне відтворення видання. У 2 т. К., 1992. Т.1. 588 с.; Т.2. 606 с.
53. Попович М. Нарис історії культури України. К.: "АртЕк", 1998. 728 с.
54. Світлична В.В. Історія України. К.: Каравела, 2006.
55. Снайдер Т. Криваві землі. К.: Грані-Т, 2011.
56. Снайдер Т. Перетворення націй. К.: Дух і літера, 2016.
57. Снайдер Т. Червоний князь. К.: Грані-Т, 2011.
58. Снайдер Т. Чорна земля. Голокост як історія і застереження. К.: Медуза, 2017.
59. Субтельний О. Україна: Історія. К.: Либідь, 1991. 510 с.
60. Толочко А. Киевская Русь и Малороссия в XIX веке. К.: Лаурис, 2012.
61. Толочко А. Очерки начальной истории Руси. К.: Лаурис, 2015.
62. Україна: друга половина ХХ століття: Нариси історії / П.П.Панченко, М.Р. Плющ, Л.А.Шевченко та ін. К.: Либідь, 1997. 352 с.
63. Филипчук О.М. Studia Byzantino-Rossica. Експансія, війна та соціальні зміни. Чернівці: Книги –ХХІ, 2013.
64. Христан Н.М. Міста України та їх ювілеї в радянській історичній думці // Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Історія. 2016. № 2. С. 122-128;
65. Христан Н.М. Від історії до політики: князь та король Русі Данило Романович у народницькій історичній уяві // Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича: Історія. Чернівці: Чернівецький університет, 2022. № 1. С. 23-33.
66. Христан Н., Герегова С. Репрезентація кінематографічної постпам'яті про Симона Петлюру на прикладі фільму «П.К.П.» // Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича: Історія. Чернівці: Чернівецький університет, 2021. № 2. С.78-76.
67. Черкашина Н.М. Історія України: від найдавніших часів до сьогодення. К., 2005.
68. Шейко В.М., Білоцерківський В.Я. Історія української культури. Навч. посібник. К.: Знання, 2009. 414 с.
69. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. К.: Генеза , 2005.

#### **Методичне забезпечення.**

1. Історія України з найдавніших часів до наших днів. Практикум для студентів неспеціальних факультетів: Навч. посібник. 4-те вид., доп. Гриф МОНУ / Упор.: Герегова С.В., Гуйванюк М.Р., Скорейко Г.М. Чернівці: Наші книги, 2012. 336 с.
2. Історія політичної думки України (від часів Київської Русі до 1991 року): програма курсу та метод. рекомендації / Укл. Добржанський С.О. Чернівці: Чернівецький університет, 2010. 80 с.
3. Методичні рекомендації з курсу історії України (для студентів неспеціальних факультетів). Вид.2-ге, доповн. / Укл. Яценюк Г.М., Суровцев О.А. Чернівці, 2011. 84 с.
4. Методичні рекомендації з курсу історії України (для студентів неспеціальних факультетів). Вид.2-ге, доповн. / Укл. Яценюк Г.М., Балух О.В. Чернівці, 2012. 108 с.
5. Методичні рекомендації для семінарських занять та самостійної роботи студентів з курсу "Історія української культури", друге видання, доп. / Укл. Герегова С.В., Суровцев О.А. Чернівці: Наші книги, 2013. 80 с.
6. Методичні рекомендації з курсу історії України для студентів неспеціальних факультетів / Укл.: Яценюк Г.М., Дробіна Л.М. Чернівці, 2014. 128 с.

#### **8. Інформаційні ресурси.**

1. Вечірко Роман. Феномен української культури // Вітчизна. 2006. №11-12. URL: [http://vitchyzna.ukrlife.org/11\\_12\\_06vech.htm](http://vitchyzna.ukrlife.org/11_12_06vech.htm)
2. Висоцький О. Ю. Історія української культури: Навчальний посібник. Дніпропетровськ: НМетАУ, 2009. 130 с. URL: <http://www.nbu.gov.ua/books/2009/09vojiuk.pdf>

3. Денисов Я.Я., Макарчук О.Г. Українська та зарубіжна культура: Навчально-методичний посібник. Львів: Вид-во Національного університету «Львівська політехніка», 2004. URL: <http://nkckhust.dyndns.org/elibrary/library/books/40436/maket.pdf>
4. Журнал «Народна творчість та етнографія» URL: <http://etno.kyiv.uar.net/vyd/nartv/2004/journ2004.html>
5. Історія України VIII – XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації URL: [www.izbornyk.org.ua](http://www.izbornyk.org.ua)
6. «Ізборник» – Історія України IX-XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації. URL: [www.litopys.org.ua](http://www.litopys.org.ua).
7. Історія української культури у п'яти томах. т 2 (Українська культура XIII – першої половини XVII століть). К.: Наукова думка, 2001. URL: <http://izbornyk.org.ua/istkult2/ikult2.htm>
8. Карцев А.С. Формування української особистості: духовно-ментальні фактори в контексті сучасності. URL: [http://www.iai.donetsk.ua/\\_u/iai/dtp/CONF/1](http://www.iai.donetsk.ua/_u/iai/dtp/CONF/1)
9. Незалежний інформаційно-освітній ресурс студентів Києво-Могилянської академії. URL: <http://www.haidamaka.org.ua>
10. Українська етнографія. URL: <http://etno.uaweb.org/>